

Верховний
Суд

ЗАСТОСУВАННЯ СУДАМИ НОРМ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЯК НОРМ ПРЯМОЇ ДІЇ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ ВИБОРЧИХ СПОРІВ

РИБАЧУК Андрій,
суддя Верховного Суду

ПРЯМА ДІЯ НОРМ

наукова доктрина

розглядає

- як складова частина верховенства права
- як його юридична властивість
- як конституційний принцип
- як принцип конституційного ладу

доктрина + практика конституційних держав

пов'язують

- ❖ з визнанням прямої дії конституційних прав і свобод людини і громадянина

концепції прямої дії конституції і конституційних прав та свобод

держави
англосаксонської
правової системи

держави
континентальної
правової системи

держави
трансформаційних
постсоціалістичних
правових систем

історична обумовленість відмінностей в інтерпретації (тлумаченні) принципу прямої дії

пов'язані

- з особливостями розуміння сутності конституції і верховенства права
- співвідношення національного, наднаціонального і міжнародного права в правовій системі
- специфікою сприйнятої конституційної концепції основних прав людини
- меж приватної автономії і дії конституційних прав у публічно-правових та приватноправових відносинах
- моделлю конституційного контролю і структурою національної судової системи

Стаття 8.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.

потенційний
вплив на
суспільні
відносини

ПРЯМА
ДІЯ
НОРМ

фактичний
вплив на
суспільні
відносини

через

регулювання

через

правореалізаційний процес

правозастосовний процес

ПРЯМА ДІЯ НОРМ

формування доктрини (механізму) прямої дії конституційних норм

широкий підхід

*пряма дія
всіх норм Конституції
України*

вузький підхід

*пряма дії норм у
випадку лише
необхідності захисту
прав та свобод людини і
громадянина*

ПРЯМА ДІЯ НОРМ

== прямому застосуванню

НОРМ

I аспект

II аспект

1. охоплює всі варіанти її реалізації:

- ❖ використання
- ❖ виконання
- ❖ дотримання
- ❖ застосування

2. використання конституційних положень усіма суб'єктами:

- ❖ приватними особами
- ❖ суб'єктами, що реалізують публічно-владні повноваження

3. ❖ законотворчий аспект
❖ правозастосовний аспект

застосування
конституційних
положень при
вирішенні спорів

РІШЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

- № 4-рп/2001 від 19.04.2001 (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання)
- № 12-рп/2008 від 25.06.2008 (справа про перебування народного депутата України у депутатській фракції)
- № 6-рп/2016 від 08.09.2016 (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій)

Частина 4 статті 7

Якщо суд доходить висновку, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України, суд не застосовує такий закон чи інший правовий акт, а **застосовує норми Конституції України як норми прямої дії**.

У такому випадку суд після винесення рішення у справі звертається до Верховного Суду для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, що віднесено до юрисдикції Конституційного Суду України.

ПРЯМА ДІЯ НОРМ

Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» № 9 від 01.11.1996

- 1) коли зі змісту норм Конституції України не випливає необхідність додаткової регламентації її положень законом;
- 2) коли закон, що був чинним до введення в дію Конституції чи прийнятий після цього, суперечить їй;
- 3) коли правовідносини, що розглядаються судом, законом України не врегульовано, а нормативно-правовий акт, прийнятий Верховною Радою або Радою міністрів АРК, суперечить Конституції України;
- 4) коли укази Президента України, котрі внаслідок їх нормативно-правового характеру повинні бути застосовані судами при вирішенні конкретних судових справ, суперечать Конституції України

ВИБОРЧЕ ПРАВО

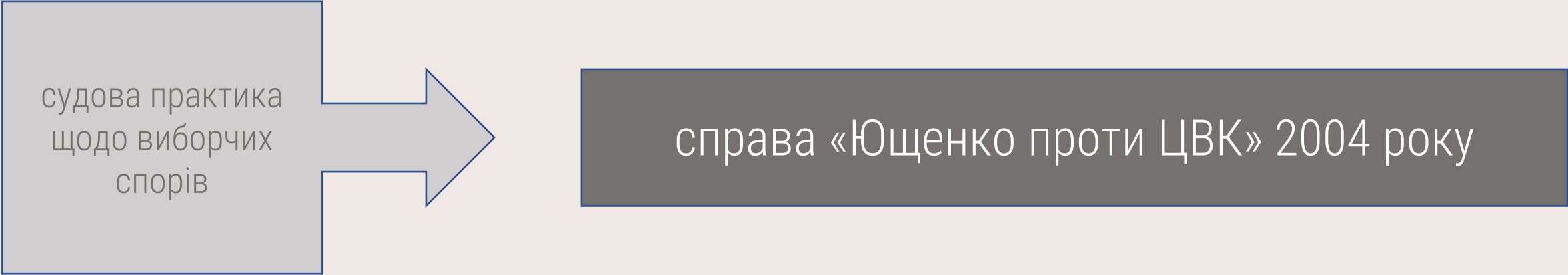
- ❖ можливість кожного громадянина України вільно обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах свободи вираження поглядів й обміну думками та інформацією, вільного формування власного ставлення до участі у виборах, а обов'язковою складовою цього права є, зокрема, право на повагу до волевиявлення людини, її демократичного вибору та результатів виборів

належить до

*природних прав
(перша група (перше покоління) конституційних прав і
свобод)*

ПРЯМА ДІЯ НОРМ

судова практика
щодо виборчих
спорів

справа «Ющенко проти ЦВК» 2004 року

Постанова Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 03.12.2004

Керуючись **статтями 8, 71, 103, 124** Конституції України ([254к/96-ВР](#)), статтею 13 Конвенції про захист прав людини та основних свобод ([995_004](#)), статтею 98 Закону України "Про вибори Президента України" ([474-14](#)), статтями 11 ([1501-06](#)), 243-10 243-20 ЦПК України ([1502-06](#)), судова палата у цивільних справах Верховного Суду України, **В И Р І Ш И Л А:**

ПРЯМА ДІЯ НОРМ

ВИБОРИ 2021

спірна ситуація, що виникла на виборчому
окрузі № 87

Постанова Центральної
виборчої комісії України від
19.05.2021 № 214

ВИБОРИ 2012

Постанова Центральної
виборчої комісії України від
05.11.2012 № 1931

Враховуючи викладене відповідно до [статей 5, 8, 38, 64, 71 Конституції України](#), [статей 1 - 8, частин першої, четвертої статті 15, частини п'ятої статті 16, пунктів 1, 19 частини другої статті 30, статті 104 Закону України](#) "Про вибори народних депутатів України", керуючись [статтями 1, 2, 11 - 13, частиною першою статті 16, пунктами 2, 3 статті 17, пунктом 17 статті 19 Закону України](#) "Про Центральну виборчу комісію",
Центральна виборча комісія постановляє:

Верховний
Суд

Дякую за увагу!